

[Kristen Amby.]

stormagters alliance- og balancepolitik. Det lykkedes under den første verdenskrig adskillige af de små lande i Europa, deriblandt vort, at holde sig udenfor krigen gennem neutralitetspolitikken. Men allerede dengang fik vi forsmag på, hvad der kunne hændes et lille land, når en stormagts formodede interesser krævede, at dette lille land blev inddraget i fjendtlighederne. Jeg tænker på Belgien.

Efter verdenskrigen 1914—18 skabtes det første forsøg på at etablere en fælles sikkerhedspolitik igennem Folkeforbundet. Desværre isolerede USA — der igennem præsident Wilson havde været med til at fremkalde og formulere folkeforbundstanken — sig fra denne politik. Dette var i sig selv en fundamental svækkelse af den fælles sikkerhedspolitikens tanke, men når Folkeforbundets sikkerhedssystem slog fejl, da det virkelig skulle prøves, skyldtes det væsentligt noget andet, nemlig de vesteuropæiske magters — både de små og de store — manglende evne og vilje til i fællesskab og i tide at gribe ind overfor de tydelige angrebstendenser, der var opstået i Tyskland og Italien.

Folkeforbundet hinkede ganske vist videre, men uden nogen virkelig indflydelse, samtidig med at en ny balance- og magt-politik byggedes op i Europa uden dog for de vesteuropæiske staters vedkommende at følges af en tilsvarende forøgelse af deres forsvar. For Danmarks vedkommende indrettede vi os på at føre neutralitetspolitik i alt fald i forhold til Tyskland, selvom vi blev i Folkeforbundet. Da krigen tilsidst kom, havde angriberen et sådant forspring i militære styrker, at han var i stand til at overløbe næsten hele Europa i kort tid, og denne gang gav neutralitetspolitikken lige så lidt vort som andre små lande i Europa nogen sikkerhed. De 6 lange års besættelsestid blev det sørgelige bevis herpå.

Når den tyske-italienske voldspolitik endelig blev slået ned, skyldtes det ene og alene to faktorer. For det første, at der var eet land i Europa, England, tilbage, der havde både evne og vilje til alene at kæmpe videre mod angriberen, og for det andet, at de to stormagter Rusland og USA kom ind i krigen, og selv da var det, som vi ved, en hård kamp, der måtte til, og som krævede de største ofre.

Ved krigens afslutning forelå en ny verdenspolitisk situation. Rent bortset fra den økonomiske forarmelse, de materielle ødelæggelser og de blødende sår i de europæiske

lande var det nu blevet åbenbart, at ingen af de hidtidige stormagter i Europa — udenfor Rusland — mere var stormagter i den forstand, at de indenfor deres egne territorier besad den tilstrækkelige størrelsesorden, hverken geografisk eller økonomisk eller folkemæssigt, til at føre en selvstændig på deres egen magt hvilende udenrigspolitik. Man kan også sige det sådan: ud af krigen fødtes den nye geopolitiske stilling, at kun to magter i hele verden var i stand hertil: Rusland og USA.

Adskillige politisk tænkende i Europa havde allerede under krigen frygtet, hvad en sådan situation kunne føre til. Ville den betyde, at Europas tid som selvstændig politisk faktor var forbi? Og ville det betyde, at udviklingen ville føre henimod en magtmæssig balance mellem disse to gigantstater, der hver for sig af sikkerhedsmæssige grunde ville rivalisere om sikkerhedszoner, strategiske støttepunkter? De under krigen trufne aftaler om delingen af Europa i to halvdele varlede allerede ild.

Eller kunne man håbe, at den hidtidige magt- og balancepolitik mellem stormagterne nu skulle afløses af en fælles og verdensomspændende samarbejdspolitik til sikring af freden? Med andre ord, ville de aftaler, der jo også var truffet under krigen mellem de allierede om oprettelse af et nyt nationernes forbund, blive opretholdt og tanken virkeliggjort? Det skete, som vi alle ved, og den af krig og besættelse udmattede menneskehed begyndte at tro og håbe på en fremtid, hvor — skønt verden var nok så broget og mangfoldig og modsætningsrig — der dog var een ting, de kommende generationer kunne håbe at være fri for, nemlig krigens svøbe, som to gange i vor levetid havde bragt unævnelige lidelser over menneskeheden. I dette det nye nationernes forbund, var et bestemt organ — sikkerhedsrådet — udset til at have et ganske særligt ansvar for fredens opretholdelse. Dets sammensætning og virksomhed byggede i realiteten på den politiske hovedtanke, at de 5 stormagter: USA, Rusland, England, Frankrig og Kina, i de store og afgørende spørgsmål kunne enes om deres politik. Ingen beslutning kunne nemlig træffes her, medmindre disse magter alle var enige derom. Det var betydningen af det såkaldte veto.

Det er nu ganske klart, at troen på, at dette kunne lade sig gøre, måtte bygge på en ganske bestemt forudsætning, den nemlig, at der ved krigens afslutning ikke var noget afgørende udestående politisk spørgsmål magterne imellem, og at man derfor altid